

29. Juli 1814.

Reglm. for Almue- og Borger-Skolevæsenet i Kjøbenhavn.

(Som tilligemed de samme vedføjede Regler for Skolecommissionerne ere af Kongen bifaldte. Kundgjort af Cancelliet), p. 324. (See nu Anordn. 20 Marts 1844 og Lov 29 Dec. 1857. Jvfr. Bkgj. 2 April 1855 og Lov 2 Mai 1855. See iøvrigt Lovsamlingen og Rescriptsamlingen Rubrum: Skoler).

Gr. Almue- og Borgerskolerne i Kjøbenhavn have hidtil været enten offentlige eller private; til de første henhøre Kirkernes, Fattigvæsenets og Militair-Etatens Skoler, som hver have deles eget authoriserede Opsyn; de sidste ere anlagte og vedligeholdte, dels af Selskaber, dels af enkelte Personer. De vel indrettede Almue-Skoler i Hovedstaden ere fundne utilstrækkelige for Stadens Folkemængde, og allevegne i Sognene har det manglet paa de til Skolevæsenets Udvidelse og Forbedring fornødne Fonds. Et Reglement for samtlige disse Skoler ansees nødvendigt, paa det at Underviisningen i dem alle kan ordnes efter Nutidens Tarv, og sættes under behørigt Opsyn; ligesom og, at nye Skoler, saavidt fornødent, oprettes, og med de ældre samles til et fælles Foreningspunkt; samt at Forældre og Værger tilholdes og gives Leilighed til, at lade deres Børn og Myndliger forsvarligen undervise.

I dette Øiemed er følgende foreslaaet:

I.) Om Bestyrelsen af Skolerne i Khavn og Opsynet med samme.

1.) Samtlige Stadens og dens Forstæders Skoler, under hvilket Religionssamfund de end maatte henhøre, forsaavidt fra dem ikke dimitteres Kandidater til Universitetet, eller de have den egentlige lærde Underviisning til Formaal, skal, hvad Overbestyrelsen og Overopsynet angaaer, staae under een Direction for Almue- og Borger-Skolerne. Denne Direction paaligger det: at vaage over alt det, som kan bidrage til Elementair-, Real- og Borger-Skolevæsenets Fremme i Khavn og dens Forstæder, samt med Nidkjærhed at paasee, at Hensigten af dette Reglement opfyldes.

2.) Alle de af ovenmeldte Skoler, som ikke have egne authoriserede Bestyrelser, og ikke gaae ud paa lærd Underviisning, skal, hver i sin Menighed, staae under en Skolecommissions specielle Tilsyn.

3.) Skolecommissionerne oprettes strax, een for hver Menighed. De skal bestaae af Geistlige og Verdslige, flere eller færre, efter de Skolers Antal og Beskaffenhed, som enhver Menighed har eller behøver; dog saaledes, at selv i den mindste Menighed nogle Verdslige virke tilsammen med de Geistlige. Menighedens Præster, som paa Embeds-Vegne ere Lemmer af Skolecommissionen, foreslaae til øvrige Medlemmer dem bekiendte gode og

duelige Mænd; blandt hvilke, eller andre, Directionen vælger det Antal, den anseer fornødent.

4.) Det bliver Skolekommissionernes Pligt, hver i sin Menighed, at drage Omsorg for, at Hensigten af Skoleundervisningen opnaaes i Overensstemmelse med dette Reglement, og at Menighedens til dem betroede Skoler holdes i den tilbørlige Orden; til hvilken Ende Medlemmerne, efter indbyrdes Aftale, dele det specielle Tilsyn imellem sig, saaledes som de finde det tjenligst til Hensigtens Fremme. Ogsaa staaer enhver Skolekommission til Ansvar for, at ingen, som ei beviislig er vaccineret, eller har havt de naturlige Kopper, optages til Underviisning i Menighedens Skoler.

5.) Dersom nogen, Directionen bekendt, agtbar Mand er formaet til at have Tilsyn med et eller andet privat Institut, eller nogen privat Skole, som ikke har egen authoriseret Bestyrelse, kan han, naar han, med Directionens Samtykke, tiltræder Skolecommissionen, vedblive det specielle Tilsyn med Institutet eller Skolen.

II.) Skolegangens Øiemed.

6) At Børnene, ved deres Sjæls- og Legems-Kræfters rigtige Udvikling, kan dannes til gode, oplyste og arbeidsomme Mennesker og Borgere, og til den Ende tidligen hindres fra Lediggang og Laster, vænnes til Sædelighed og Orden, og anføres til saadanne Kundskaber og Færdigheder, som ere nødvendige for Mennesket og Borgeren, bør være Øiemedet, hvorefter Underviisningen i Skolerne og alle Øvelser i samme maa indrettes.

III.) Offentlige Skoler.

7.) Som offentlige ere de Skoler at ansee, der ere anlagte og vedligeholdte, eller herefter anlægges og vedligeholdes, paa offentlig Bekostning.

A.) Underviisningens Gang.

8.) Naar nogen nye og fuldstændig offentlig Elementair-Borgerskole indrettes, bør den have 3 Hovedklasser, og Underviisningens Gang deri være følgende:

1ste eller nederste Hovedklasse.

Lette Samtaler holdes, sigtende til at øve Sandserne og vække Opmærksomhed og Eftertanke, øvelse gives i at nævne bekiendte sandselige Ting og udtale Ord; at tale tydeligt og reent og opsøge Tingenes Kiendetegn og Egenskaber; lære at kjende deres Nytte og Brug; alt ved at forevise, saavidt muligt, Tingene selv, hvortil især vælges Gjenstande af Naturen. Underviisning meddeles ved korte Fortællinger, som Børnene, saa godt de kunne, fortælle igjen. Forsøg gjøres ved Samtaler til at vække religiøse Følelser. Børnene læres at kjende Bogstaver ved Hjælp af Skoletavler, at stave bekiendte Eenstavelses- og længere hen Fleerstavelses-Ord af Hovedet og Bogen. Øvelse i den sammenfattende og siden i den opløftende Stavemaade, og i Syllaberne, foretages med flere Børn ad

Gangen. Korte Sætninger læses reent. Der skrives Tal, Bogstaver og lette Ord. Regning læres. Ligeledes vænnes Børnene, fra Skolegangens Begyndelse, til at tælle, at addere og subtrahere enkelte Tal i Hovedet, hvortil Exempler tages af det daglige Livs sandelige Gjenstande, og til at kjende de letteste Tal-Sifre. Hukommelses-Øvelser anstilles ved ganske korte til Børnenes Begreb passende Sætninger. Med Sang begyndes, saavidt Børnenes Alder i denne Klasse tillader saadan Underviisning.

2den Hovedklasse.

Forstandsøvelserne vedligeholdes og fortsættes. Børnene vænnes til at adskille og sammenligne bekjendte sandelige, og, længere hen, oversandselige Ting, lette og siden vanskeligere moralske Begreber; at udfinde Aarsag og Virkning, Hensigt og Middel; at gjøre Forskjel mellem Skin og Virkelighed. Læsningen bringes til mechanisk Rigtighed, saaledes at alle enkelte Stavelser og Ord udtales rigtigt og tydeligt med en reen og naturlig Tone, og Skilletegnene iagttages. Nu og da fortsættes Stavningen af Hovedet til Lettelse for Læsningen og Retskrivningen. Catechetiske Samtaler holdes over det Læste, hvorved det Uundværligste af de almeennyttige Kundskaber, saasom Kundskab om Naturen, Mennesket og det borgerlige Selskab, leilighedsviis meddeles. Skrivning bringes saavidt, at Lærlingen, saavel paa egen Haand som efter Forskrift (hvortil vælges Stykker af nyttigt Indhold), kan skrive taaleligt og selv udtrykke sine Tanker. Ogsaa øves Børnene i at læse Skrift. Regneøvelserne bestaae endnu fornemmelig i Hoved-Regning, som gaar til alle 4 Specier, med Anvendelse paa det daglige Liv. Børnene lære ogsaa nu at kjende sammensatte Tal, samt at addere og subtrahere paa Tavlen. Begyndelses-Grundene i Geographie, især Fædrenelandets, forbunden med Underretning om dets vigtigste Naturproducter, og mærkelige Fortællinger af dets Historie foredrages. Hukommelsen øves ved fattelige bibelske Sentenser og andre, for denne Alder passende, moralske Vers og Tankesprog, som, forklarede, opgives Børnene at lære udenad hjemme. De maae nu ogsaa ofte gjentage Hovedindholdet af det Læste, eller af mundtlig foredragne Fortællinger, med deres egne Ord. Underviisning i Religion gives efter Børnenes Fatteevne i Overensstemmelse med de befalede Lærebøger; og dermed forbindes udvalgte bibelske Historier og udsøgte Psalmer. Sangen fortsættes ved Øvelse i lette Psalmemelodier; ligesom og ved andre gode Fædrenelands- og Almue-Sange. Disse 2de Hovedklasser kan, efter Skolernes forskjellige Indretning, have forskjellige Underklasser. Naar et Barn udskrives af 2den Hovedklasse, maa det i Almindelighed have bragt det saavidt, som 65 § fordrer af dem, der maae confirmeres. I Henseende til de Børn, med hvilke man kan gaae videre, forholdes paa samme Maade, som nedenfor er bestemt om Børnene i 3die Hovedklasse. Begge Kjøn kan undervises tilsammen i disse Klasser, hvis Omstændighederne forbyde at adskille dem; men i 3die Hovedklasse maa denne Forening ophøre. Den adskilles derfor i 2de Afdelinger:

3die Hovedklasse.

a.) Øverste Dreng-Klasse.

De forhen nævnte Forstandsøvelser fortsættes med vanskeligere oversandselige Ting, og anvendes til at ordne Tingene i visse Klasser og danne sig almindelige

Hovedbegreber. Fuldkomnere Læsning, endog af Vers, nøiere Iagttagelse af Skilletegnene, rigtigt Udtryk og Tonefald overholdes. Catechisationen over Læsebogen for denne Klasse udvides til vanskeligere Ting. Egne Øvelser anstilles til forekommende betydningsfulde Udtryks, til eenstydige og fleertydige, til uegentlige og dermed beslægtede Ords og hele Ordrækkers Forklaring. Med Øvelse i Skjønsskrivning og i al Slags Skriftilæsning forbindes videre Retskrivnings- og Stile-Øvelser, tilligemed Gjentakelse og videre practisk Indprentelse af Grammatikens Hovedregler. Egne Øvelser i at opsætte Breve af forskjelligt Indhold, Beregninger, o. s. v., fremmes. Tegning, til Øvelse for Øiet og Haanden, drives især med Hensyn til Anvendelsen i det daglige Liv, altsaa til nyttige Redskabers og Maskiners Afbildning. Regning fortsættes med hele og brudne Tal, saavel af Hovedet som paa Tavlen, med Anvendelse paa det daglige liv, og Benyttelse af de mangehaande Anledninger dette giver, til at sætte Lærlingens Forstand i Virksomhed, gjøre ham bekjendt med de gangbare Mynter, Vægt og Maal, og med saameget af Regning og Bogføring, som Børnenes tilkommende Bestemmelse kræver. Religionens Lærdomme udvikles gradeviis, eftersom Lærlingenes Fatteevne fordrer let. Kundskab gives om Mennesket, om dets Legeme, forsaavidt Enhver bør kjende dettes Indretning for at forstaae de almindeligste Sundhedsregler, og om dets Sjæl, saamegen som behøves til at tænke over og iagttage sig selv, til tydeligt Begreb om sit Menneskeværd og til at understøtte den religiøse Underviisning. Det almeennyttigste foredrages af Naturhistorien, fornemmelig Fædrelandets, og af Naturlæren, for al kunne bedømme Naturen paa forstandig Maade, gjøre sig rigtig Forestilling om dens Hjembringelser og deres Nytte, og indsee de sædvanlige Naturbegivenheders Oprindelse og Virkning; videre af Læren om Kunster og Haandværker (Technologie), for at lære de Unge, ved Bekjendtskab med de mangfoldige Arter af borgerlig Virksomhed, at skatte den menneskelige Flids og Opfindsomheds Værd og Fordele, tidligen at vække Tænksomhed og Stræben efter Forbedringer hos dem, og lette dem Valget af en, med deres Lyst og Kræfter passende, Næringsvei. Geometrien læres i sammenhængende Underviisning, og iøvrigt af den practiske Mathematik saadanne Sætninger, hvis Kundskab er af vigtig Nytte ved mange Haandteringer, og de almindeligste Redskabers og Maskiners Brug, ved hvis Anvendelse mangt et Arbeides Misheld eller langsomme Gang og mangen anden Skade kan forebygges. Af Læren om Himmellegemerne gjenemgaaes saameget, som er nødvendigt for at kjende den stjernefulde Himmel, de vigtigste Himmellegemers Bevægelse, Sol- og Maane-Forandringerne med deres Indflydelse paa Aarets og Dagens Afvexlinger, Formørkelsernes Aarsag, Almanakkers rigtige Brug. Videre læres det almeennyttigste af Geographien, især Fædrelandets, og af de øvrige Landes saameget, som er ethvert Menneske vigtigt, for at kjende noget til den Jord, der er anvist ham til Opholdssted, og at kunne gjøre sig rigtige Forestillinger om de Lande og Mennesker, som findes paa den bekjendte Deel af Jordkloden, Altsaa intet tørt Navneregister paa Provindser og Steder, men en frugtbar, Forstanden og Indbildningskraften sysselsættende, Fremstilling af alt det, der gjør enkelte Lande vigtige for Mennesket som Menneske, og deres Frembringelser merkverdige for den tilkommende Haandværksmand og Kunstner. Af Verdens og især Fædrelandets Historie foredrages, hvad der er mærkværdigt og lærerigt for Alle, hvad der især er skikket til at vække ædel Deeltagelse i alt det, som

angaaer Mennesker, og at nære fornuftig Fædrenelandskjerlighed. Af Landets Love og Forfatning bibringes saameget, som behøves, naar Lærlingen, ved Indtrædelsen i Borgersamfundet, skal skjønne paa dets Fordele, og ikke, ved Uvidenhed om dets Love, eller Ulydighed imod dem, skade sig selv. Af det tydske Sprog læres saa meget, at Børnene vel forstaae en ikke altfor vanskelig Bog. Underviisningen i Sang, saavel den religiøse som Selskabssangen, fortsættes i den Klasse, med Tillæg af flere og vanskeligere Kirke-Melodier, og et større Forraad af Ungdoms- eller Almue-Sange, især af patriotisk Indhold, der ere skikkede til al vække Kjærlighed til Konge og Fædreneland, samt forædle den selskabelige Glæde.

b.) øverste Pige-Klasse.

Eftertanken øves ved at betænke Aarsag, Sammenhæng og Nytte af mange Naturens Gjenstande og det menneskelige Livs Tildragelser; men især skærpes den moralske Dømmekraft. Til de catechetiske Samtaler vælges ofte saadanne Materier, som ikke nok kan indprentes Qvindekjønnen fra Ungdommen af, saasom stræng Sædeligheds, Anstændigheds, Undseelses, Reenligheds, Huusligheds, Blidheds og Fredsommeligheds Værd, hvilke oplyses ved passende Fortællinger og Exempler. Ved Læsningen sees paa rigtigt Udtryk, behagelig og naturlig Tone. Lærlingene maae bringes saavidt, at de kan læse en god Bog med Forstand, uden dog at forledes til overdreven Læselyst. Skrivning og Retskrivning paasees, forbunden med practisk Øvelses i Modersmaalets Grammatik, saameget at de kan skrive smukt og uden Feil, og udtrykke sig rigtigt i et Brev, i en Udgifts-Regning, o. s. v. Ogsaa Skrivunderviisningen anvendes til mangan, for Qvinden nyttig, Kundskabs Meddelelse. I Regning læres dem at kjende Brøk, og de øves, især ved Regning af Hovedet, i saadanne Regnemaader og Regningsfordele, som ofte bruges i Huusholdninger; hvormed forbindes Underretning om Priserne paa de sædvanligste Levnetsmidler og andre, til Huusholdningen og deres tilkommende Stilling henhørende, Ting. Hukommelses-Øvelserne fortsattes, med passende Bibelsprog, Psalmer og Sange, samt ved Gjentagelse af de læste eller mundtlig foredragne Fortællingers Hovedindhold. I Geographie og Historie er det nok, at denne Klasses Lærlinger bringe det til et almindeligt Oversyn deraf, med Tillæg af det Markværdigste og Almeennyttigste, især om Fædrelandet; og i Naturkundskaberne, at de lære at kjende de Frembringelser, som have oeconomisk Vigtighed, og overalt at de, ved rigtigt Begreb om Naturen, bevares fra Overtroe og utidig Frygt. I denne Klasse undervises og i Tegning. Saa øves og Børnene i Sang, især i Arbejdstimerne, hvortil benyttes Psalmer og andre moralske saavel som og muntre Sange; hvorved et passende Valg af gode Selskabssange maa finde Sted.

9.) Efter samme Grundplan bør ogsaa Underviisningens Gang i de allerede anlagte større offentlige Skoler, forsaavidt det ikke allerede er skeet, ordnes, enten paa eengang eller fra Tid til Tid, saaledes og saa snart, som bedst og beqvemmeligst kan blive muligt.

10.) I de Skoler, hvor Elementair-Underviisningen gives i andre Sprog, end det danske, bør Børnene tillige lære at læse det danske Sprog, og i samme skriftligt at opsætte deres Tanker saaledes, som det fordres i de danske Skoler.

11.) Forsaavidt de større og fuldstændigere Skoler ikke overalt kan finde Sted, kan og maae, for de i 8 § beskrevne Hovedklasser, særskilte, altsaa mindre, Skoler indrettes, saaledes at i een Skole ikkun undervises i de for 1ste Hovedklasse, og i en anden i de for 2den Hovedklasse og atter i en anden i de for 3die Hovedklasse i ovenmeldte § bestemte Lærefag. Ogsaa kan i een Skole undervises i to af de bemeldte Hovedklasser tillige. Kun maae, ved saadan Skolernes Forskjellighed, iagttages, deels at Lærerne ere de Fag, de paatage sig, fuldkommen voxne, deels ogsaa at Børnene, ved første Skolegang, sættes i den Skole, hvortil de rigtigen henhøre, og siden i rette Tid besørger henflyttede fra den ene Skole til den anden.

12.) Ligesom Skolerne, paa anførte Maade, kan være forskjellige i Henseende til Underviisningens Grader og Grændser, saaledes kan de og være det i Henseende til Tiden, naar Underviisningen gives, saa at der ere:

- a.) nogle, hvori de samme Børn, baade Formiddag og Eftermiddag, kunne nyde Underviisning;
- b.) andre, hvori een Afdeling af Børn om Formiddagen, og en anden om Eftermiddagen, hver Afdeling i visse Timer, undervises; og
- c.) andre, hvori Underviisning gives i Aftentimer; alt efter Indvaanernes, især de næringsdrivende Borgeres og den arbejdende Klasses, Leilighed og Tarv.

B.) Haandarbejder og Legemsøvelser.

13.) I alle offentlige Skoler, hvor og saavidt Underviisning gives frit, skal paasees, at Børnene tillige i eller udenfor Skolen vænnes til Haandarbejde, saa at de, ved en for deres Alder passende Sysselsættelse, kan deri øves i den Tid, som ikke anvendes til Underviisningen.

14.) Arbejdet bør især være af det Slags, som i det daglige Liv er almindeligt og gavnligt, og som for Børnene, efter Forskjellighed af Kjønn, Alder og Kræfter, findes passende, samt hvortil i Skolebygningen kan være Leilighed. Ved Arbejdets afvexlende Fordeling sees, blandt andet, ogsaa derpaa, at Legemskræfterne styrkes i det de øves, til hvilken Ende det Lettere altid maa gaae foran det Vanskeligere, og intet Barn anstrænges over Evne, eller sidde for længe, uden Bevægelse i den frie Luft, forsaavidt dertil er Leilighed.

15.) Endskjønt Anviisning og Øvelse altid maae være Hovedøiemedet for Børnenes Arbejde i Skolerne, bliver det dog altid muligt, at ogsaa noget derved erhverves. Hvorledes det, som saaledes erhverves, bedst kan anvendes til Nytte for Børnene. eller i anden Maade, bestemmes af vedkommende enhver Skoles Foresatte.

16.) Gymnastiske Øvelser, naar dertil gives Leilighed udenfor Arbejdstimerne, skal vælges af det Slags, der meest kan bidrage til at give den Kraft, Smidighed og Behændighed, som Mennesket i Almindelighed og den arbejdende Klasse i Særdeleshed behøver.

17.) Til særskilt Badning for Pigerne i Skolen, naar og hvor samme findes fornøden, og for Drengene, i eller udenfor Skolen, bestemmes hver Skoles Børn visse Timer; og, ved Badningen udenfor Skolerne, gives Drengene tillige, under nøjagtigt Opsyn, Anviisning til at svømme.

C.) Disciplin, Orden og god Skik i Skolerne.

a.) Skolestuer.

18.) Skolestuerne skal, saameget muligt, ikke alene være tilstrækkeligen lyse og rummelige, men og saaledes indrettede, at Lærerne, hver for sig, let kan overse alle deres Lærlinger, og af dem alle sees og høres. Hver Hovedklasse bør have sit Værelse for sig.

19.) For at spare Rum til Skoleværelser i de offentlige Skolebygninger, og for ikke at udvide disse Bygninger mere end behøves, antages til Regel, at ingen Lærer, som Lærer, gives herefter Boepæl i Skolebygningerne; men alene da, naar det findes gavnligt tillige at overdrage ham saadant Opsyn over Skolen, at han, for dette Opsyns Skyld, nødvendigen maa boe paa Stedet. Iøvrigt bør Lærerne, som boe udenfor Skolebygningerne, indfinde sig der til den bestemte Tid.

b.) Antal af Børn.

20.) Det Antal Børn, som Læreren, paa eengang, kan undervise, bestemmes af Directionen. Hvor flere end det saaledes bestemte Antal Børn findes i Skolerne under een Lærer, maae de, hvis en nye Lærer ikke kan antages, enten fordeles til forskjellig Underviisningstid, eller hensættes i andre Skoler. Men endog uden Hensyn til Lærerne maa ingen Skole anlægges for et større Antal Børn end 200.

c.) Læreres Antal.

21.) Hvor mange Lærere, i Forhold til Antallet af de Skolen søgende Børn, enhver Skole bør have, beroer paa Omstændighederne, og bestemmes af Directionen efter Commissionens Forslag.

d.) Timetabeller.

22.) Hvorledes Lærefagene i hver Klasse fordeles, saa at Tiden nyttes paa bedste Maade, og tilbørlig Afvexling finder Sted, bliver at anføre i Timetabeller, som, for hver Skoles og Klasses hele Underviisning, udkastes af Lærerne hvert Halvaar, forelægges dernæst de Mænd, som have specielt Tilsyn med Skolen, til Approbation, og, naar de ere approberede, opslaaes i Klassen og nøie følges. Det maa ikke beroe paa Forældrene, om Børnene skal lære hvad første og anden Hovedklasse fordre; men derimod kan det overlades til dem, at bestemme, om de skal lære det, som 3die Klasse fordrer, eller ikke.

e.) Dagbøger i Skolerne.

23.) Foruden en almindelig Hoved-Protokol, hvori hvert Barn har sit Folium, og hvori dets Indskrivnings- og Udskrivnings-Datum, dets Opflytninger og Characterer ved de offentlige Examina, o. s. v., anføres, holdes end videre saadanne Bøger og Lister, som Directionen maatte finde fornødent at bestemme. Til denne Protokol og disse Bøger m. m. giver Directionen Schemata.

f.) Examen.

24.) Eengang om Aaret skal der holdes offentlig Examen i enhver Skole. Under den skal samtlige Børn gjøre Rede for hvad de have lært, og da paaskjønnes, hvilke der i enhver Klasse have lært meest og hvis Flid og Sædelighed har været udmærket, saavel som og hvorvidt de, der vil udskrives fra Skolen, have opnaaet de fornødne Kundskaber, eller om de behøve endnu at forblive i Skolen. Ved denne Examen bør det Medlem af Skolecommissionen, som har specielt Tilsyn med Skolen, stadig være tilstede. Af de øvrige Commissionens Medlemmer møder een eller flere, eftersom de have Tid.

25.) Ved Bestemmelse af Charactererne tages Hensyn, ikke alene til den ved Examen viste Fremgang, men og til den i det forløbne Aar udviste Flid og Opførsel. Exsamins-Charactererne bestemmes af det Commissions-Medlem, der har det specielle Tilsyn, i Forening med Skolens Bestyrer og Lærerne, den nemlig, som hidtil har underviist Børnene, og den, som, hvis de opflyttes, skal modtage dem.

26.) De Børn, som ansees delige til Opflyttelse i en høiere Klasse, eller til Udskrivning af Skolen, maae, af Lærerne anmeldes og foreslaaes for Commissionen, før Examen, at den, under Prøven, kan især være opmærksom paa disse. Denne Opflyttelse eller Udskrivning beroer da paa de i 24 § ommeldte Personers fælles Afgjørelse.

g.) Bøger til Underviisningen.

27.) Ingen Læse- eller Lære-Bøger, foruden dem som af Kongen enten ere eller herefter vorde authoriserede til Brug i Skolerne, maae i disse indføres, uden at de ere approberede af Directionen. Ved Valget paasees fornemmelig, at de ere passende til Hensigten, og tillige at de erholdes for saa let Kjøb som muligt, samt ikke afvexle for ofte og uden Nødvendighed.

h.) Kirkegang.

28.) De ældre Børn tilholdes jevnlig at møde i Kirken med en af Skolens Lærere; denne gennemgaaer siden efter Prædikenen med dem, tildeels i det Øiemed, at lære dem at fatte dens sammenhængende Foredrag, og lader dem, som ere istand dertil, opskrive et kort Indhold af den.

i.) Tiden til Antagelse i Skolerne.

29.) For at vedligeholde Lighed mellem Børnene i Henseende til Fremgang, og Eenhed i Underviisningen, samt paa det at Lærernes Arbeide ei, uden Nødvendighed, skal forøges, maae nye Børn ikke letteligen antages oftere i Skolerne, end 2 Gange om Aaret, nemlig Paaske og Mikkelsdag.

k.) Ferier, samt nødvendig Udeblivelse.

30.) De sædvanlige Ferier maae af Skolecommissionerne forkortes saameget som muligt. Naar der 14 Dage efter hinanden uafbrudt har været holdt Skole, kan Frihed en enkelt Eftermiddag tilstaaes.

31.) Naar et enkelt Barn, for nogen Tid, nødvendigen maa blive borte af Skolen, maae en af dets Forældre, dets Værge eller en anden af dets Foresatte anmelde det for den af Skolecommissionens Lemmer, som har det specielle Opsyn over Skolen, og modtager da af ham en Tilladelses-Seddel, som afleveres til Læreren. Iøvrigt paaseer bemeldte Commissions-Medlem, naar Frihed fra Skolen skal have Sted, at alle de Børn, som undervises tilsammen, paa eengang have Frihed; og naar de undervises, at de da alle, saavidt Sygdom og andre uundgaelige Forfald ikke hindre det, ere tilstede.

l.) Skolelove og Skolepolitik.

32.) Om den Ærbødighed, som Børnene bør vise Lærerne, den Nøiagtighed, hvormed de bør passe Skoletiden, om Børnenes Reenlighed, og hvad der ellers hører til Skoleorden og Skoletugt, m. v., foranstalter Directionen Love affattede. Disse Skolelove trykkes, og ophænges saaledes, at Børnene, der desuden, saasart de kan læse og forstaae dem, faae hver sit Exemplar, kan have dem for Øine. Nogle Gange om Aaret oplæses de af Lærerne, og deres Hensigt og Nødvendighed forklares. I disse Love og i Lærernes Instruxer bestemmer Directionen de Straffe, som, i Tilfælde af Børnenes Forseelser, skal finde Sted.

33.) Forsømmer noget Barn, som til Skolegang er indskrevet, at møde i Skolen til bestemte Tider, advares og straffes det saaledes, som Skolelovene og Lærernes Instruxer foreskrive, saafremt Skylden er hos Barnet selv; men er det Forældrenes eller andre Foresattes Skyld, da ansees disse med gjentagne Mulcter, indtil 10 Rbdlr. Sølvværdie, hvilke Directionen bestemmer.

34.) For enhver anden Forseelse, som begaaes i Skolesag, af Børnenes Forældre og Foresatte, er Directionen endvidere berettiget til at dictere gjentagne Mulcter, indtil 10 Rbdlr. Sølvværdie, efter Omstændighederne, naar Sagen af vedkommende Skolecommission er oplyst og foredraget. Paa samme Maade kan den mulctere Lærere i Skolesag. Skulde Forældrenes, de Foresattes eller Lærernes Forseelse være af den Beskaffenhed, at Mulct ikke er tilstrækkelig, har Directionen at føie den videre fornødne Foranstaltning.

m.) Om Skolebørnenes Beklædning.

35.) Forældre eller de, som staae i Forældres Sted, skal være pligtige til at sørge for, at de Børn, som søge Skole, altid ere reenlige og forsynede med de nødvendigste Klædestykker. Mangler saadant, advares Vedkommende om at afhjælpe Mangelen inden en vis Tid; skeer det ikke, træffes Anstalt til, at det Manglende anskaffes, imod Regres til Forældrene eller Værgerne, hvilke bør betale det Udlagte, medmindre de, med Attest fra Fattigvæsenet, kan godtgjøre deres Fattigdom; i hvilket Fald Erstatning gives efter Forening med Fattigvæsenets Direction.

n.) Betaling for Underviisningen.

36.) I Almindelighed gives Underviisningen i samtlige foranførte offentlige Skoler frit til alle de Børn, hvis Forældre eller Værger ikke kan betale for dem; men forsaavidt Nogen dertil har Evne, og især, naar Børnene faae Underviisning i den 3die Hovedklasse, hvor Underviisningen endog, om ikke i alle, saa dog i

nogle Skoler, kan efter Tid og Leilighed udvides til flere Gjenstande, end i 8 § ere nævnte, bestemmer Directionen en passende Betaling.

37.) De Børn, som gives fri Underviisning, erholde ogsaa af Skolen Lære- og Læsebøger frit, naar Forældrene eller Værgerne ikke kan anskaffe dem.

IV.) Private Skoler.

38.) Private ere de Skoler, som Selskaber eller enkelte Personer have oprettet eller herefter oprette, uden Bekostning for det Offentlige, og almindeligen imod Betaling for dem, som søge disse Skoler.

39.) Naar Nogen herefter vil anlægge privat Institut eller Skole, større eller mindre, som ikke har lærd Underviisning til Formaal, maa han fremlægge sin Plan for Directionen til Bedømmelse, og derfra erholde Tilladelse til dens Iværksættelse paa den Maade og under de Vilkaar, som foreskrives.

40.) Hvad de nuværende private Instituter og Skoler angaaer, som allerede have erholdt den dem fornødne Tilladelse, men ikke have egne autoriserede Bestyrelser, da har Directionen i Henseende til dem at vaage for, at de, i hvor meget de end i enkelte Dele gaae videre, end dette Reglement fordrer, dog i alt, hvad der angaaer Elementair Underviisningen og Borgernes Dannelse, følge de, for vel indrettede Skoler, i det Foregaaende angivne Grundsætninger, og i det Hele bruge den deri foreskrevne Fremgangsmaade; samt, at deres Mangler, om nogen findes, paa bedste Maade afhielpes, og at de Mænd, hvilke det specielle Opsyn over de private Skoler betroes, føre dette med behørig Aarvaagenhed og Indsigt efter samme Regler, som ere bestemte for de Medlemmer af Skolecommissionerne, der have specielt Tilsyn med Sogne-Skolerne.

V.) Et særskilt Slags af Skoler.

41.) Til for, anførte Skoler, i hvilke Underviisning gives fra Børnenes 6te Aar indtil Confirmationen, kan endnu, naar Leilighed og Evne dertil haves, tilføies nogle Opsyns-Skoler for Børn under 6 Aar, og nogle Øvelses-Skoler for confirmerede Børn.

a.) Opsyns-Skolerne.

42.) Disse Skoler, hvor Børn under 6 Aar kan hensættes, ikke saameget for at undervises, som for at være under Opsyn, naar Forældrene ikke, formedelst Dagarbeide eller anden Aarsag, kan selv have dem under Øine, have vel nærmest til Hensigt, at saadanne Børn kan afholdes fra Gadeløben, og at Forældre, naar de ere hindrede fra at passe smaae Børn, kan have et Sted, hvor de kan hensætte dem og være forvissede om, at de have godt Tilsyn; men Børnene maae dog ogsaa her undervises, paa en legende og umærkelig Maade, ved de, i 8 § for 1ste Hovedklasse bestemte, Nævne. og Taleøvelser og Øvrige, til Opmærksomhedens og Eftertankens Opvækkelse sigtende Samtaler, ligesom og i at tælle, og kjende Bogstaver, og ved lette moralske Fortællinger vænnes til at gjøre Forskjel

imellem Godt og Ondt. Ogsaa anvendes her saameget af det for Arbeidsskolen i 14 § bestemte Haandarbeide, som kan ansees passende for denne Alder.

43.) Ovenanførte Opsyns-Skoler kan betroes aldrende Fruentimmer, naar de dertil ere skikkede og villigen lade sig instruere. Hvorvidt det, med Hensyn til Skolernes nuværende Tilstand, kan tillades saadanne Fruentimmer tillige at antage Lærlinger over 6 Aar, og saaledes at gaae videre i den for 1ste Hovedklasse foreskrevne Underviisning, eller om de hertil skal antage Medhjelpere, vil beroe paa deres Duelighed, som de ved aflagt Prøve have at bevise, saavel som paa Skolecommissionernes Skjøn. Ogsaa maa herved paasees, at de for Opsyns-Skolen egentlig bestemte Børn, i Henseende til den for deres Alder passende Underviisning, intet tabe ved at samles med ældre Børn.

b.) Øvelses-Skolerne.

44.) Søndagsskoler for Pigebørn og for Drengene, forsaavidt saadanne, ved de allerede oprettede Søndagsskoler, ikke blive unødvendige, maae ikkun vare 3 Timer ad Gangen i det Høieste. Hvert Kjønn maa have sin Skole. Skrivning, Regning, skriftlige Udarbeidelser, Oplæsning af en almeennyttig Bog og derved foranlediget Forklaring, en til Dagen til den hørte Prædiken eller til de i Kirken sjungne Psalmer passende Religionssamtale, kan være Indholdet af Underviisningen. Hvor Børnene have Leilighed til at arbeide hjemme, kan ogsaa noget opgives til skriftlig Udarbeidelse fra den ene Uge til den anden, hvilket da i Skolen bedømmes. Underviisningen maa være frie, men ikke uden Orden. Lærernes Journal maa vise, hvad hver Gang er foretaget, og Børnenes Flid. Baade Læreren og Børnene maae ledes og opmuntres ved Skolecommissionens flittige Tilsyn.

45.) I alle Skoler, som staae under Skolecommissionernes Tilsyn, fastsætter Directionen, ved specielle Reglementer og Instruxer, alt hvad som henhører til den indvortes Orden, i Overensstemmelse med de i dette Reglement givne Befalinger.

VI.) Forpligtelse til Skolegang.

46.) Da Enhver, som engang vil indlemmes i Borgersamfundet, bør idetmindste have de fornødne Elementair-Kundskaber, saa bliver det alle Forældres og Værgers Pligt, at lade deres Børn og Myndliger, fra den Tid de have fyldt deres 6te Aar og indtil Confirmationen, søge Skole eller gives Underviisning hjemme.

47.) For ethvert skolepligtigt Barn, som søger Skole udenfor Sognet, skal, under Mulct, som Directionen bestemmer, hvert Halvaar, af Forældre, Værger eller Husbonder, leveres Beviis til Skolecommissionen i det Sogn, hvor de boe, at Barnet søger Skole, og hvilken.

48.) De Børn, som bruges til Haandværks- og Tjeneste-Arbeide, kan vel, naar de have lært saameget, som 8 § fastsætter for en Borgerskoles 2den Klasse, men endnu ikke have naaet den Alder, som udfordres for at antages til Confirmation, fritages for Skolegang; men da maae de, ved egen Flid hjemme, eller paa anden

Maade, vedligeholde deres Kundskaber, og, indtil de ere confirmerede, engang om Aaret møde for Skolecommissionen i det Sogn, hvor de opholde sig, for, ved offentlig Examen, eller hvorledes Commissionen finder hensigtsmæssigt, at bevise deres Kundskaber.

49.) I Henseende til de Børn, som gives Underviisning hjemme, bliver det Forældres og Værgers Pligt, for Skolecommissionen at godtgjøre, at Børnene undervises og, Tid efter anden, bibringes de Elementair-Kundskaber, som ere bestemte for 1ste og 2den Hovedklasse.

50.) Dersom det befindes, at noget Barn, som har Underviisning hjemme, forsømmes, eller at noget, som efter 48 § er fritaget for at søge Skolen, glemmer, hvad det har lært, bør dets Fritagelse fra Skolegang ophøre.

VII.) Foranstaltninger til almindelig Skolegang og Underviisning.

51.) Saasnart Skolecommissionerne ere satte, optages i hvert Sogn Lister over de uconfirmerede Børn, efter Schemata, hvormed Commissionerne forsynes af Directionen, og som maae være saaledes indrettede, at al Oplysning kan erholdes, som er nødvendig efter 46 - 49 §, hvis Hovedindhold tillige paa Schema forklares. Det leveres til enhver Huuseier eller den, som paa hans Vegne forestaaer Huset, hvilken, under Mulct, som Directionen bestemmer, er forpligtet til at lade enhver Beboer, som har uconfirmerede Børn eller Tyende, der ere over 6 Aars Alder, skriftlig og under sin Haand tegne sit Svar paa samme for hver ham vedkommende Post, ligesom og at besvare for sig selv, og derpaa at aflevere det til Commissionen, paa det Sted, som er ham anviist. Hvor Commissionen, ved Modtagelsen, finder noget urigtigt eller udeladt i det besvarede Schema, sendes samme Huuseieren tilbage til Berigtigelse. Commissionen indsender de samlede Schemata, med en deraf uddragen Liste over de uconfirmerede Børn, til Directionen, og ledsager samme med sin bestemte Erklæring over dens Rigtighed. Ombærelsen af disse Schemata, saavelsom alle øvrige Ærinder i Skolesager, besørgeres af Sognenes Undergravere, imod en passende Belønning for de nuværende, der bortfalder for deres Eftermand.

52.) Forsaavidt det nu befindes, at uconfirmerede Børn ikke søge Skole, eller ikke have eller kan erholde tilbørlig Underviisning hjemme, har Directionen at drage Omsorg for, at Skolegang kan anvises frit for de Børn, hvis Forældre eller Værger ikke kan betale samme, og imod Betaling for de øvrige. Dersom de nuværende Skoler i Sognene ikke kan modtage dem alle, bør nye Skoler oprettes, saasnart skee kan, og imidlertid Underviisning anvises, ved Timelærere, i de offentlige Skoler, paa saadan Tid, da disses Værelser kan undværes fra den der ellers bestemte Underviisning. De Forældre eller Værger, som kan betale deres Børns eller Myndlingers Underviisning, advares derimod om, og holdes til, behørigen og ufortøvet at sørge for samme.

53.) De i 51 § foreskrevne Lister over uconfirmerede Børn optages siden ligeledes, efter omleverede Schemata, for hvert Aar, strax efter Flyttetiden; og

alle didhenhørende Forhandlinger tilendebringes saa betids, at intet Barn, for hvilket Skolegang bør anvises, forlænge savner Underviisning,

54.) Naar Forældre eller Værger vise sig forsømmelige i at holde skolepligtige Børn til at søge Skole, eller endog selv afholde dem derfra, og de af Skolecommissionen forgjæves ere advarede, maa denne gjøre Indberetning derom til Directionen, som i Overensstemmelse med 34 § mulcterer dem. Det samme maa være gjældende for de Forældre, Værger og Foresatte, som efter 48 § ere fritagne fra at lade deres Børn søge Skole, naar de, efter Advarsel, vægre sig ved at lade disse møde for Commissionen, for at bevise deres Kundskaber.

55.) Alle Mulcter, som Directionen dicterer, og den Erstatning, som Forældre eller Værger, ifølge 35 §, ansees pligtige at give, og som ved Skoledirectionens Resolution bestemmes, inddrives af Underfogden. Kan Mulcterne ikke betales, af Mangel paa Formue, afsones de efter Fr. 6 Dec. 1743. 15 §.

VIII.) Lærerne, deres Vilkaar o. s. v.

56.) Ligesom det i Almindelighed skal paaligge Directionen at paasee, at Enhver, som giver Underviisning i de under dens Tilsyn staaende Skoler, ikke savner den fornødne Duelighed, saa bør den især forvisse sig om, at de tilkommende Lærere og Lærerinder i den Henseende ere saadanne, at Underviisningen til dem kan betroes.

57.) Ingen maa derfor herefter antages som Lærer ved nogen offentlig Skole, eller tillades at nedsætte sig, for at holde privat Skole til Underviisning i Elementair-Kundskaber, uden for Directionen at have godtgjort sin Duelighed til at undervise i de Fag, hvori Underviisningen skal gives.

58.) Naar Directionen ikke, af fremlagte Vidnesbyrd og andre Omstændigheder, kan forsikre sig om den sig Anmeldendes Duelighed, giver den ham Adgang til at vise sine Kundskaber og Læregaver ved Prøve-Underviisning i en dertil anviist Skole. Denne Prøve aflægges da i Overværelse af udnævnte Medlemmer af Directionen, eller Andre, som den dertil vælger. Disse Udnævnte afgive deres Betænkning om Prøven til Directionen, som beslutter: om den, der har aflagt Prøven, kan antages eller ei. Ved forbemeldte Prøve maa i Almindelighed tages Hensyn til de, for en vel indrettet Elementair-Borgerskole i 8 § foreskrevne, Lære-Gjenstande; og maae de, som prøves, altsaa i det mindste

- a.) ei alene kunne læse tydeligt og med Færdighed, men ogsaa i en god Tone, som viser, at de forstaae hvad de læse, og kan vedligeholde Opmærksomheden;
- b) forstaaeligt, og med Færdighed og Sammenhæng kunne forklare et opgivet Stykke af Religionslærebogen;
- c.) forstaae vel at regne de 4 Specier, Regula de Tri og Brøk, i Hovedet og paa Tavlen;
- d.) skrive en reen og regelmæssig Haand, baade danske og latinske Bogstaver;
- e.) forstaae og kunne skrive deres Modersmaal grammatikalsk rigtigt.
- f.) være øvede i at anstille Forstandsøvelser med Børnene, og

g.) ikke være ubekjendte med de første Grundsætninger for Opdragelse og Underviisning.

Dog kan Directionen heri, efter Omstændighederne, gjøre Undtagelser, med Hensyn til de Gjenstande, i hvilke En eller Anden ei vil give Underviisning.

59.) Dersom Nogen, der agter at paatage sig Underviisning i Elementair-Kundskaber, være sig i offentlige eller private Skoler eller som Huuslærer, ønsker sig anbefalet ved Directionens Attest, da kan ogsaa ham tilstædes Adgang til saadan Prøve, som den, hvorom i 58 § er meldet, hvorefter Directionen, naar hans Duelighed er bleven den bekjendt, bør meddele ham Attest om: at han, og hvori han ei befunden duelig, meget duelig eller udmærket duelig.

60.) Det, som her er anført om Lærere, gjælder og for Lærerinder, naar og forsaavidt Underviisning anbetroes dem.

61.) De private Instituter, som, under egne auctoriserede Bestyrelser, hidtil have virket og fremdeles vedblive at virke med Held, og derved have erhvervet eller herefter erhverve sig Directionens Agtelse og Tillid, tillades det, saalænge Bestyrelserne saaledes gaee frem, at antage, hvilke Lærere og Lærerinder de ansee for duelige og Instituterne gavnlige, uden at disse behøve at underkaste sig Prøve for Directionen.

62.) Dersom Nogen, uden dertil at have erholdt øvrighedens Tilladelse i den Orden, som Anordningerne foreskrive, maatte befindes at holde privat Skole, være sig for faa eller mange Børn, da skal det være forbudet dermed at fortfare, indtil den, som saaledes holder Skole, har for Directionen godtgjort sin Duelighed, og fra den erholdt Tilladelsen.

63.) De, som i de offentlige Skoler ansættes til Lærere i Kundskaber eller Haandarbeider, maae lønnes saaledes, at de kan have et til Arbeidets Vigtighed passende Udkomme, hvad enten de ere faste Lærere eller undervise timeviis. De af dem, som, med fortsat Duelighed og punctlig Flid i de dem paalagte Forretninger, forbinde nogen overordentlig Virksomhed til Ungdommens Bedste og Skolevæsenets Fremme, kan være forvissede om særdeles Anbefaling. Ogsaa kan saadanne Lærere, naar de have tjent længe og troe, vente at komme i særdeles Betragtning, naar de søge Embeder eller andet; alt uden Hensyn til, i hvilket Institut eller i hvilken Skole de have givet Underviisning.

64.) Gamle Lærere og Lærerinder, som have tjent med Flid og opofret deres bedste Aar til Skolevæsenet, og som ikke kan ansættes, enten ved Underviisningens lettere Fag eller ved Arbeids- eller Opsyns-Skolerne, eller og paa anden Maade, sættes paa passende Pension; hvad enten de have tjent under Skolevæsenets forrige eller dets nye Indretning.

IX.) Confirmationsprøve.

65.) I Almindelighed maa intet Barn antages til Confirmation, førend det har bragt det saavidt, som 8 § har bestemt for Børn i 2den Hovedklasse. Ikkun

saalænge, indtil Directionen finder, at Skolevæsenets forbedrede Indretning i Khavn er kommen i behørig Gang, maa fordres mindre; dog maae, allerede forinden, intet Barn confirmeres af nogen Præst, førend det ved aflagt Prøve har beviist, at det, foruden Religionskundskab, kan læse i en Bog og hvad tydeligen er skrevet, regne i Hovedet de simpleste Opgaver, som dagligen forefalde i Huusholdning og Næring, og skrive nogenlunde rigtigt efter hvad som tilsiges.

66.) Den i forrige § nævnte prøve aflægges for den Præst, hos hvem BARNET anmeldes til Confirmation, og et Medlem af vedkommende Skolecommission, hvilket Medlem Commissionen udnævner. De skriftlige Prøvestykker paategnes af disse to Skolecommissionens Medlemmer og indsendes til Skolecommissionen, som siden tilstiller Directionen samme, for at denne derved kan faae et Oversyn over Fremgangen i det Hele. Prøven holdes, førend Præstens Underviisning begyndes; den, som da ikke kan hvad der fordres, bliver at afvise. Efter Confirmationen indsender enhver Præst til Skolecommissionen en Navneliste over de Børn han har confirmeret. I Henseende til de Børn, som confirmeres af Præster, der ikke henhøre til nogen Skolecommission, forholdes paa lige Maade; og udnævner Directionen de Mænd, som ved Confirmationsprøven skal være tilstede med Præsterne.

67.) De Børn, som efter 48 § have været fritagne for Skolegang, maae ved Antagelsen til Confirmation medbringe, saavel det Beviis for Udskrivningen af Skoleprotocollen, de i sin Tid have erholdt, som Attest fra Skolecommissionen, efter samme §, at de have vedligeholdt den erhvervede Kundskab indtil Confirmations-Alderen.

68.) Skulde Nogen findes i Sognene, som har opnaaet det 18de Aar, men formedelst Skole-forsømmelse og Uvidenhed eller nogen naturlig Mangel, ikke kan confirmeres, har Præsten herom at handle med Skolecommissionens øvrige Lemmer, og Sagen, efter Omstændighederne, at indberette til Directionen, til videre Foranstaltning,

X.) Almindelige og specielle Skolekasser, disses Indtægter og Udgifter, m. v.

69.) Enhver offentlig Skole eller Skole-Indretning, som nu har eller herefter faaer, egne Capitaler eller Eiendomme, eller andre Indtægter, hvad enten disse ere givne eller gives fra Private eller fra det Offentlige, beholder disse, hver for sig, under sin specielle Bestyrelse.

70.) Alt, hvad goddædigen er skjenket, eller herefter skjenkes, til Skolevæsenets Fremme i Staden og dens Forstæder, skal anvendes efter Giverens Villie og i Overensstemmelse med de Grundregler, som for Skolevæsenet ere eller vorde foreskrevne.

71.) Hvad, som gives til Almue- og Borger-Skolevæsenet, uden nogen af Giveren nævnet Bestemmelse for Anvendelsen, benyttes for Stadens og Forstædernes Skolevæsen i Almindelighed, saaledes som Directionen finder gavnligst.

72.) Alle Mulcter, som Directionen bestemmer, tilfalde ligeledes den almindelige Skolekasse.

73.) Alle Udgifter, for enhver Skole især, bestrides først og fornemmelig af dens egne særdeles dertil henlagte Indtægter. Forsaavidt disse ikke tilstrække, kommes den til Hjælp fra den almindelige Skolekasse.

74.) Ogsaa kan private Skoler og Instituter, naar de beviisligen fortjene det, vente Hjælp fra den almindelige Skolekasse, til Huusværelser, Læreres Løn og deslige, imod at saadan Understøttelse, under Directionens Overopsyn, hensigtsmæssigen anvendes.

75.) Alle de Udgifter, som efter approberet Plan udfordres, enten som Tilskud til hidtil værende Skoler, eller til at anlægge eller vedligeholde fornødne nye Skoler, være sig Skolebygningers Opførelse, Udvidelse eller Vedligeholdelse, eller til de øvrige ved Skolerne befalede Indretninger, til Skolelærernes Lønninger, eller hvad iøvrigt i dette Reglement er anført og, efter Omstændighederne, af Directionen findes nødvendigt, maae, forsaauidt de ikke paa den i 36 og 70 § angivne Maade tilveiebringes, udredes af Stadens Kasse efter nærmere Bestemmelse; dog undtages herfra de Omkostninger, som maatte udfordres til den efter 8 § for den øverste Hovedklasse bestemte Underviisning, hvilke, ved Accord med Forældrene, ved frivillige Bidrag eller paa anden Maade, blive at tilveiebringe.

76.) Alle Indtægter for Skolevæsenet i Almindelighed samles til en Hoved-Kasse, og alle dets Udgifter bestrides af samme Hoved-Kasse*). Ingen Indtægt antages og ingen Udgift udtælles, uden efter behørig Indtægts- og Udgifts-Ordre. Udgifter, som i samlede Summer udgives, for siden ved andre at uddeles i mindre Summer, saasom: ved Skolecommissionerne, i Arbeidsskolerne, o. s. v., udtælles imod Qvitteringer fra Vedkommende, som Uddelingen betroes, og som derover føre særskilt Regnskab under Hovedregnskabet,

*) I Saml. af Frr. staaer, ved en Trykfeil: Hovedklasse (cfr.).

77.) De private Instituters og Skolers indvortes Oeconomie, og hvad der, ved samme, ikke henhører til egentlig Underviisning, bliver Directionens Overtilsyn uvedkommende.

XI.) Oversyn over det hele Skolevæsen, aarlig Indberetning om samme, o. s. v.

78.) Foruden at de specielle Bestyrere over samtlige under Directionen staaende offentlige eller private Skoler og Instituter, til hvilket Religionssamfund de end høre, skal, ligesom Skolecommissionerne, for deres Skoler, være pligtige til at meddele Directionen de Underretninger, den derfra maatte forlange, og da ogsaa betimelig tilmelde den, naar Examen der holdes, paa det at den eller nogle dens Medlemmer, efter Leilighed, derved kan være tilstede; saa skal de og alle, ved hvert Aars Udgang, til Directionen indsende en General-Beretning om

Skolernes eller Instituternes Forfatning, Lærere, Børnenes Antal og Underviisningens Gang.

79.) Efter disse Beretninger tilsammentagne og de Underretninger, som ellers haves, affatter Directionen en aarlig, Indberetning til Kongen, om det hele Elementair-, Real- og Borger-Skolevæsens Tilstand i Staden og dens Forstæder, hvad deri er skeet, og hvorvidt man efterhaanden er kommen Opfyldelsen af den nye Plan nærmere. Denne Beretning, som maa tilføies Ballance over den almindelige Skolekasses Indtægter og Udgifter, bekjendtgjøres dernæst ved Trykken, til Underretning for alle og enhver om Skolevæsenets Tilstand og om Virkningerne, som i de forskjellige Grene, under den nye Bestyrelse, ere sporede.

80.) Directionen har, i sin Indberetning, at nævne alle dem, som, enten ved særdeles virksomt Opsyn, eller ved fortrinlig Lærer-Duelighed og Flid, eller og ved Legater, i hvert sidstforløbne Aar, have gavnet Skolevæsenet, paa det at Kongen kan lære at kjende hver den, der, ved ædel Anvendelse af sin Tid og sin Aandskraft eller Formue, medvirker til Oplysning og Borgerheld.

81.) Alle foregaaende Anordninger om Almue- og Borger-Skolevæsenet i Kjøbenhavn og dens Forstæder, forsaavidt de ved dette Reglement forandres, blive herved ophævede.

****

Regler til Iagttagelse for Skolecommissionerne.

1.) Skolecommissionen i enhver Menighed, til hvis Omhu den tilvoxende Ungdom betroes, har at vaage over, at Kongens landsfaderlige Hensigt med dennes bedre Dannelse til gode og nyttige Borgere vorder opfyldt.

2.) Samtlige Skolekommissioners Medlemmer bør derfor drage Omsorg for, at Skoleundervisningen gaaer frem i Overensstemmelse med Skolereglementet og med Hensyn til de Kundskaber, enhver tilkommende Borger bør have. De bør flittig besøge de dem vedkommende Skoler i Sognet, paasee, at Skolelærerens Embede holdes i Agt, veilede ham med Raad, opmuntre ham, naar han troelig efterkommer sine Pligter, og advare ham, naar han feiler. Bliver Advarselen frugtesløs, indberetter Skolecommissionen det til Directionen.

3.) For det Medlem, som, efter indbyrdes Aftale i Commissionen, eller ifølge Reglementets 4 §, har specielt Tilsyn med een eller flere Skoler, bliver det især Pligt at veilede Skolelærerne i deres Embedsførelse; han bør, i det mindste hver 14de Dag, besøge den eller de Skoler, i hvilke han, efter Lemmernes indbyrdes Aftale, har det specielle Tilsyn, og, deels ved at høre paa Underviisningen, deels ved Samtale med Lærerne og med Børnene, ved at lade sig forevise Børnenes Skrift og øvrige Arbejder, samt ved at eftersee Skolejournalen, underrette sig om Skolens Tilstand og Børnenes Fremgang. Ligeledes bør han, ved at opmuntre de Børn, som udmærke sig ved god Opførsel og Flittighed, og ved at formane dem,

der findes efterladne, saavel som de Forældre og Husbønder, der, i Henseende til Børnenes Reenlighed eller Skolegang, ikke opfyldte deres Pligter, søge at gjøre alle Vedkommende opmærksomme paa Skoleindretningens velgjørende Øiemed. Hver Gang han besøger Skolen, bør han i Journalen antegne saadant, og derefter, i næste Samling i Menighedens Skolecommission, anmelde, hvad han maatte finde fornødent at erindre. Har Skolelæreren feilet i et eller andet mindre betydeligt, bør den, som har Tilsyn med Skolen, forinden saadant andrages for Commissionen, med Godmodighed advare ham om at rette Feilen; men, dersom denne Advarsel skulde blive frugtesløs, bør Commissionen derom underrettes. Er Forseelsen derimod af Betydenhed, bør han, uden foregaaende Advarsel, berette samme til Skolecommissionen; da denne, efter nærmere Undersøgelse, afgjør Sagen eller indberetter den til Directionen.

4.) Skolecommissionerne paasee, at ingen Lærere, i de dem vedkommende Instituter og Skoler, antages, uden saadanne, som ere af Directionen erkjendte dueelige.

5.) Skolecommissionerne samles i Almindelighed eengang hver Maaned; Dagen og Timerne bestemmes efter de Flestes Leilighed. Forsædet i disse Samlinger tilkommer Sognepræsten; Samlingen holdes i en af Sognets Skoler, hvis Commissionens Lemmer ikke forenes om et andet beqvemt Sted. Skulde der forefalde saadanne Forretninger, at de ikke i een Samling kan afgjøres, eller noget Tilfælde indtræffe, som udfordrede et overordentligt Møde, da bør Commissionen holde Extrasamlinger.

6.) Sognepræsten modtager de Anmeldelser og Breve, som indkomme til Commissionen. Han Paaseer, at Sagerne ordentlig foretages, og at Commissionens Bestutninger indføres i Protocollen, som hver Gang underskrives af samtlige tilstedeværende Medlemmer, Correspondencen med Directionen og andre Vedkommende besørger af ham, eller et andet af Commissionens Medlemmer; han har og i andre Henseender at udføre, eller besørge udført, hvad af Commissionen, eller de Fleste af samme, beslattes. Hos ham bevares Commissionens Protocol, tilligemed alle, samme vedkommende, Papirer. Naar nogen Sognekirkes Klokke eller Graver maatte af Commissionen udsees til at føre Protocollen, eller at gaae tilhaande ved Skriveriet, skal han være Pligtig til at paatage sig det.

7.) Skolecommissionen bør, i dens Samlinger, til de Tider den selv bestemmer, eftersee de Protocoller, der, ifølge Skolereglementet, bør holdes i enhver Skole. Den bør vaage over, at hensigtsmæssige Skolebøger bruges, og overvære de i Skolereglementet fastsatte Examina.

8.) Skolecommissionen bør ugentlig lade sig, fra Skolerne, forelægge Fortegnelse over de Børn, som have forsømt Skolen; og derefter overlægge, hvorledes denne Forsømmelse kan afhjælpes. Viser noget Barn sig saa modvilligt og ulydigt, eller i anden Maade opfører sig saa slet, at de Straffe, som det er Skolelæreren tilladt at bruge, ansees at være utilstrækkelige, bør Commissionen, efter foregaaende Undersøgelse, indberette Sagen til Directionen, paa det at det nærmere kan vorde

bestemt, hvorledes med et saadant Barn bør forholdes. Commissionen, eller det Medlem af samme, som har det specielle Opsyn, skal tillige paasee, at Skolestuen holdes reen og luftig, og forsynes med fornøden Varme.

9.) Ved Examen maa Skolecommissionen sørge for, at Gjenstandene, hvori der skal examineres, ikke bekjendtgjøres, enten Lærerne eller Børnene, tidligere end umiddelbar førend Prøven skal holdes; iligemaade: at Skrivebøgerne, Regne-Udarbejdelserne og de sidste skriftlige Prøvestykker, tilligemed Skolens Dagbog, fremlægges, og at Prøver af Børnenes Haandarbejder, hvor disse haves, forevises til Eftersyn.

10.) Skolecommissionerne skal, inden hvert Aars Februari Maanedes Udgang, tilstille Directionen fuldstændig Beretning om, hvad Skolevæsenet betræffende, i det afvigte Skoleaar, er forefaldet af Vigtighed. Med Beretningerne maae de Børns skriftlige Prøver, som i det forløbne Aar ere confirmerede, følge.

11.) Det paaligger Skolecommissionerne, ved indløbende Uordener, være sig Skoleforsømmelser eller Overhørighed o. s. v., at erindre, advare og irrettesætte; men, angaaende Mulct og Afsættelse, hver Gang at indhente Directionens Bestemmelse.

12.) Ligesom Skolecommissionerne i Almindelighed bør iagttage alt, hvad dem efter Reglementet vedkommer, saa ville de især gjøre sig fortjente af deres Embede, ved at virke til, at der, i Henseende til de for hvert Sogn nødvendige Skoleforbedringer, saa lidet Ophold som muligt har Sted; at Skoleforsømmelser, uden vidtløftig Forhandling, forebygges; at ingen Lærer eller Lærerinde underviser i mere, end det de forstaae og hvortil de ere skikkede, eller flere Børn, end de kan overkomme, og at Medhielpere antages i de Skoler, hvor saadanne, enten i Henseende til Læregjenstandene eller til Børnenes Antal, behøves; at Børnene i Klasserne fordeles rigtigt, og, hvor Forflyttelse fra en til anden Skole er nødvendig, at saadan skeer i rette Tid; at Lærere, som udmærke sig ved Duelighed og Flid, ved Punktighed i at passe Skoletiden, ved nøiagtig Forberedelse til deres Fag, især de catechetiske Samtaler og Forstandsøvelserne, ved Gave til at vedligeholde Orden og Opmærksomhed i deres Skole, uden Legemsstraffes Hjelp, og ellers vise nogen udmærket Virksomhed til Skolevæsenets Fremme, gjøres Directionen bekjendte; at de aarlige Skole-Examina holdes i Agt, og at Confirmationen, saavidt den staaer i Forbindelse med Skoleundervisningen, efterhaanden mere og mere opfylder sin Hensigt.
